SRI LANKA

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය

අදියර II විභාගය - 2026 ජූලි

යෝජිත උත්තර

(2803) ව්‍යාපාර නිතිය (BLA)

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය
නො. 540, පූජ්‍ය මුරුත්තෙට්ටුවේ ආනන්ද නාහිමි මාවත,
නාරාහේන්පිට, කොළඹ 05.
දුරකථන: 011-2-559 669

මෙය අධ්‍යාපන හා පුහුණු කිරීම් අංශයේ ප්‍රකාශනයකි

ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනය

අදියර 02 විභාගය - 2026 ජූලි

(2803) ව්‍යාපාර නීතිය

යෝජිත උත්තර

(මුළු ලකුණු 25) **A කොටස**

පළමුවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තරඃ

1.1 (2)

1.2 (4)

1.3 (1)

1.4 (3)

1.5 (2)

1.6 (4)

(එකකට ලකුණු 02 බැගින් මුළු ලකුණු 12)

1.7 සත්‍ය

1.8 අසත්‍ය

1.9 සත්‍ය

(එක ලකුණු 01 බැගින් මුළු ලකුණු 03)

1.10 පහත සඳහන් ඕනෑම දෙකක්,

- පුද්ගලයන් දෙදෙනෙකු හෝ වැඩි දෙනෙකු අතර එකඟතාවයක්.
- ව්‍යාපාරයක් කරගෙන යාම.
- ලාභ ඉපැයීමේ අභිප්‍රාය.
- අන්‍යෝන්‍ය නියෝජ්‍යත්වය.

1.11 පහත සඳහන් ඕනෑම දෙකක්,

- විෂය වස්තුව භාණ්ඩ විය යුතුය.
- හිමිකාරිත්වය පැවරීමක් හෝ පැවරීමට එකඟ වීමක් පැවතිය යුතුය.
- මිල යැයි කියනු ලබන මුදල් ප්‍රතිෂ්ඨාවක් පැවතිය යුතුය.

1.12 පහත සඳහන් ඕනෑම දෙකක්,

- මතුපිටින් බැලූ බැල්මට පෙනෙන ලෙස සම්පූර්ණ සහ විධිමත් බිල්පතක් වීම.
- කල් ඉකුත් නොවූ බිල්පතක් වීම.
- අගරුව ඇත්තේ වුවද ඒ බව නොදැන බිල්පත ලබාගෙන තිබීම.
- අගන ප්‍රතිෂ්ඨාවකට ලබාගෙන තිබීම.
- එය සද්භාවයෙන් ලබාගෙන තිබීම.
- පවරුම්කරුගේ හිමිකමේ දෝෂයක් පැවතියද ඒ බව නොදැන ලබාගෙන තිබීම.

1.13 පහත සඳහන් ඕනෑම දෙකක්,

- ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීම *(AML - Anti Money Laundering & CFT - Countering the Financing of Terrorism)* ක්‍රියාකාරකම් ශක්තිමත් කිරීම.
- මුදල් විශුද්ධිකරණය සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීම සඳහා තොරතුරු රැස් කිරීම, ලබා ගැනීම, විශ්ලේෂණය කිරීම සහ අදාළ බලධාරීන්ට උපදෙස් දීම.
- ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් මට්ටමට ශ්‍රී ලංකාවේ අනුකූලතා තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම.
- ජාත්‍යන්තර සංවිධාන සමඟ සහයෝගීතාවය ශක්තිමත් කිරීම සහ මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර නිර්දේශ/ යහපත් ක්‍රමවේදයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ශක්තිමත් කිරීම.
- මුදල් විශුද්ධිකරණය සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීමේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ මහජන දැනුවත්භාවය වැඩි දියුණු කිරීම.

1.14 පහත සඳහන් ඕනෑම දෙකක්,

- අණකරු ***(Drawer)***
- අණලදු ***(Drawee)***
- ආදායක ***(Payee)***

(එකකට ලකුණු 02 බැගින් මුළු ලකුණු 10)

(මුළු ලකුණු 25)

A කොටසෙහි අවසානය

SRI LANKA

(මුළු ලකුණු 50 යි)

B කොටස

දෙවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තරඃ

පරිච්ඡේදය 09 - ව්‍යාපාර පරිසරයට අදාල වැරදි

(a) මෙම අවස්ථාවට සම්බන්ධ ප්‍රධාන බුද්ධිමය දේපළ වර්ගය ප්‍රකාශන අයිතියි.

උදාහරණ -

- පොත්, පත්‍රිකා, ලිපි, පරිගණක වැඩසටහන් සහ අනෙකුත් ලේඛන.
- කථා, දේශන, ඇමතීම්, අනුශාසන සහ වෙනත් වාචික කෘති.
- නාටකීය හෝ ගීත නාටකීය කෘති, අභිරූපන, නෘත්‍ය, විධ්‍යාත්මක කෘති සහ වේදිකා නාට්‍ය සඳහා නිර්මාණය කරන ලද අනෙකුත් කෘති.
- ඉහත ලැයිස්තුගත කර ඇති කෘතිවල වේදිකා නිෂ්පාදනය සහ එවැනි නිෂ්පාදන සඳහා සුදුසු ජනප්‍රවාද ප්‍රකාශනය.
- ශ්‍රව්‍ය දෘශ්‍ය කෘති.
- ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පීය කෘති.
- චිත්‍ර, පින්තාරු කිරීම්, මූර්ති, කැටයම්, ලිතෝ මුද්‍රණ, විචිත්‍ර ගෙත්තම්, සහ වෙනත් ලලිත කලා කෘති.
- ඡායාරූප කෘති.
- ව්‍යවහාරික කලා කෘති.
- භූගෝල විද්‍යාව, භූ ලක්ෂණ විද්‍යාව, ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය සම්බන්ධ සිතියම්, පිඹුරු, කටු සටහන් සහ ත්‍රිමාණ කෘති.
- සංගීතය සමග ගයන වචන ඇතුලත් වන හෝ නොවන සංගීතමය කෘති.

(*උදාහරණ* 02 *ක් පමණක් බලාපොරොත්තු වන්න.*)

(ලකුණු 04)

aat SRI LANKA

(b) 2003 අංක **36** දරන බුද්ධිමය දේපළ පනතේ (Interllectual Property Act) දක්වා ඇති ප්‍රකාශන අයිතිය (Copy Rights) යටතේ, ප්‍රකාශන අයිතිය අර්ථ නිරූපණය මඟින් මුල් සාහිත්‍ය, කලාත්මක හෝ විද්‍යාත්මක නිර්මාණ කිසිදු විධිමත් ලියාපදිංචි කිරීමක් හෝ ක්‍රියා පටිපාටික ගොනු කිරීමකින් තොරව ස්වයංක්‍රීයව ඒවා නිර්මාණය කළ මොහොතේ සිටම ආරක්ෂා වන බව තහවුරු කරයි. ව්‍යවස්ථාපිත නීතිය තුල ප්‍රකාශන අයිතිය ප්‍රාථමික අයිතිවාසිකම් දෙකකට බෙදා සාකච්චා කරයි. ඒවා ආර්ථික අයිතිවාසිකම් (Economic Rights) සහ සදාචාරාත්මක අයිතිවාසිකම් (Moral Rights) වේ. ආර්ථික අයිතිවාසිකම් මගින් කෘතියේ කතුවරයාට කෘතිය ප්‍රතිනිෂ්පාදනය කිරීම, කෘතිය විකිණීම හෝ බදු දීම, බෙදා හැරීම, පරිවර්තනය කිරීම සහ කෘතිය මහජනතාවට සන්නිවේදනය කිරීම පිළිබඳ සුවිශේෂී අයිතිය ලබා දෙයි. සදාචාරාත්මක අයිතිවාසිකම් කතුවරයාට ඔවුන්ගේ ගෞරවයට හෝ කීර්ති නාමයට අගතියක් වන ඔවුන්ගේ කෘතියේ ඕනෑම විකෘති කිරීමක්, අංග ඡේදනය, විකරණයකට විකෘති කිරීමක් හෝ වෙනත් වෙනස් කිරීමක්, යම් හිනකාරක ක්‍රියාවකට විරෝධය පෑම හෝ වෙනත් අපහාසාත්මක ක්‍රියාවකට එරෙහිව ආරක්ෂාව ලබා දෙයි. සාමාන්‍ය රීතියක් ලෙස, මෙම අයිතිවාසිකම් නිර්මාණකරු ඔවුන්ගේ මුළු ජීවිත කාලය පුරාම ආරක්ෂා කරන අතර ඔවුන්ගේ මරණයෙන් පසු තවත් වසර හැත්තෑවක් (70) දක්වා පවතී.

මෙම න්‍යායික රාමුව, සලකා බලන සිද්ධියට අදාළ කරමින්, **නෙත්මි** විසින්ම අකුරු, රූප සටහන් සහ සාරාංශ වගු නිර්මාණය කරන ලද අතර, එය නිර්මාණය කළ අවස්ථාවේ සිට ස්වයංක්‍රීයව ඇයට සම්පූර්ණ ප්‍රකාශන අයිතිය ලැබේ. **සමන්** එක් PDF පිටපතක් මිලදී ගත් විට, ඔහු තනි පුද්ගලික ගොනුවක් පමණක් ලබා ගත්තේය. තනි ඩිජිටල් ගොනුවක් ලබා ගැනීමෙන් ප්‍රකාශන අයිතිය මාරු කිරීම හෝ ඔහුට වාණිජ ප්‍රතිනිෂ්පාදනය සහ බෙදා හැරීමේ අයිතිවාසිකම් ලබා දීමක් කිසි ලෙසකත් සිදු නොවේ. පාඨමාලා සටහන් ලෙස විකිණීම සඳහා භෞතික පිටපත් 200 ක් මුද්‍රණය කිරීමෙන් සහ පුළුල් ශිෂ්‍ය බාගත කිරීම් සඳහා ඔහුගේ ශිෂ්‍ය ද්වාරයට (Portal) සම්පූර්ණ PDF උඩුගත (Upload) කිරීමෙන්, සමන් නෙත්මිගේ ප්‍රතිනිෂ්පාදනය, බෙදා හැරීම, විකිණීම සහ මහජනතාවට සන්නිවේදනය කිරීමේ සුවිශේෂී ආර්ථික අයිතිවාසිකම් සෘජුවම උල්ලංඝනය කර ඇත.

තවද, නෙත්මිගේ නම සහ දිය සටහන ඉවත් කිරීමෙන් සහ සමන්ගේම ආයතනයේ ලාංඡනය ආදේශ කිරීමෙන් සමන් අනවසර වෙනස් කිරීමක් සිදු කර ඇති අතර, එමඟින් ඇයගේ ව්‍යවස්ථාපිත **සදාචාරාත්මක අයිතිවාසිකම්** දැඩි ලෙස උල්ලංඝනය කර ඇත.

නීතිමය සහනයක් ලබා ගැනීම සඳහා, නෙත්මිට **වාණිජ මහාධිකරණයේ** (2003 අංක 36 දරන බුද්ධිමය දේපළ පනත යටතේ සිවිල් අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කරමින්) සමන්ට එරෙහිව සිවිල් නඩු පැවරිය හැකිය. මෙම අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගය හරහා මූල්‍යමය හානි අයකර ගැනීමේ සම්පූර්ණ නීතිමය හැකියාවක් තිබේ. සමන් තවදුරටත් බෙදා හැරීම වැළැක්වීමේ නියෝගයක් නිකුත් කිරීමට, අනවසර පිටපත් 200 බෙදා හැරීම වැළැක්වීමේ නියෝගයක් ගැනීමට සහ නෙත්මිට සිදු වූ මූල්‍යමය පාඩුව මෙන්ම සමන් ඇගේ කෘතිය අනවසරයෙන් විකිණීමෙන් උපයා ගත් අසාධාරණ ලාභ සඳහා වන්දි නෙත්මිට ප්‍රදානය කිරීමට වාණිජ මහාධිකරණයට නීත්‍යානුකූල බලය ඇත.

අවසාන වශයෙන්, මූල්‍යමය හානි ඉල්ලා සිටීමට ප්‍රබල අයිතියක් නෙත්මිට පවතියි. තනි PDF එකක් මිලදී ගැනීමෙන් එය පිටපත් කර තම සිසුන්ට බෙදා හැරීමට ඔහුට අයිතියක් ඇති බවට සමන් ඉදිරිපත් කරන තර්කයට නීතිමය පදනමක් නොමැති අතර, ඔහුගේ හැසිරීම මගින් බුද්ධිමය දේපල නිතිය යටතේ නෙත්මිගේ ආර්ථික සහ සදාචාරාත්මක අයිතිවාසිකම් පැහැදිලිවම උල්ලංඝනය වී ඇත. ඒ අනුව නෙත්මිට සමන්ට එරෙහිව වාණිජ මහාධිකරණයේදී නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග සාර්ථකව ජය ගත හැක.

(ලකුණු 06)

(මුළු කුණු 10)

aat SRI LANKA

තුන්වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තරඃ

පරිච්ඡේදය 05 - සමාගම් නීතිය

(a) සමාගම් පනතේ **186** වගන්තියට සහ **6** වන උපලේඛනයට අනුව, අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ පහත සඳහන් බලතල අතරින් හතරක් :

- කොටස් නිකුත් කිරීම.
- කොටස් නිකුතු ප්‍රතිෂ්ඨාව තීරණය කිරීම.
- බෙදා හැරීම්.
- ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය අවකරණය කිරීම.
- කොටස් නිදහස් කිරීම.
- මූල්‍ය ආධාර ලබා දීම සීමා කිරීම.
- ලියාපදිංචි කාර්යාලය වෙනස් කිරීම.
- ඒකාබද්ධ කිරීමේ යෝජනාව අනුමත කිරීම.
- අද්මිනිස්ත්‍රාසිකරුවන් පත් කිරීම.

(බලයන 04 ක් පමණක් බලාපොරොත්තු වේ.)
(ලකුණු 04)

(b)

- සද්භාවයෙන් හා සමාගමේ යහපත වෙනුවෙන් ක්‍රියා කිරීමට අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ යුතුකම (**187** වගන්තිය)
- සමාගම් පනත සහ සාංගමික ව්‍යවස්ථාවලියට අනුකූල වීමට අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ යුතුකම (**188** වගන්තිය)
- දැනුම හා අත්දැකීම් ඇති පුද්ගලයෙකුගෙන් සාධාරණ ලෙස අපේක්ෂා කළ හැකි කුසලතා සහ සැලකිල්ලේ මට්ටම ඔහු විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ යුතුකම සහ නොසැලකිලිමත් හෝ දැඩි නොසැලකිලිමත් ආකාරයකින් ක්‍රියා නිකිරීමේ යුතුකම. (**189** වගන්තිය)
- සම්බන්ධතා හෙළි කිරීමේ යුතුකම. (**192** වගන්තිය)
- සමාගම් තොරතුරු භාවිත නොකිරීමේ යුතුකම. (**197** වගන්තිය)
- අධ්‍යක්ෂවරුන් විසින් කොටස් ගනුදෙනු හෙළිදරව් කිරීමේ යුතුකම (**200** වගන්තිය)

(යුතුකම් 03ක් පමණක් අපේක්ෂා කරයි.)
(ලකුණු 03)

(c) **2007** අංක **07** දරන සමාගම් පනතේ **02** වන වගන්තිය යටතේ සමාගමක මූලික ලක්ෂණයක් වන්නේ වෙන්වූ නෛතික පුද්ගලභාවය යි. එමගින් සමාගමක් එහි සාමාජිකයින්ගෙන්, කොටස් හිමියන්ගෙන්, අධ්‍යක්ෂවරුන්ගෙන් සහ සේවකයින්ගෙන් ස්වාධීනව සම්පූර්ණයෙන්ම වෙන් වූ නෛතික ආයතනයක්/ අස්තිත්වයක් බව තහවුරු වේ. නීතිය ඉදිරියේ ස්වාධීන පුද්ගලයෙකු ලෙස, සමාගමට සිය අයිතිය පවතින අතර, ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් සිදු කිරීමට, ගිවිසුම්වලට එළඹීමට, දේපළ අත්පත් කර ගැනීමට සහ හිමිකර ගැනීමට, නඩු පැවරීමට සහ නඩු පැවරීමට යටත් වීමට/ බඳුන් වීමට සහ තමන්ගේම නමින් රක්ෂණයක් ලබා ගැනීමට සමාගමට හැකියාව ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, පනතේ **87** වන වගන්තිය මගින් සපයා ඇති පරිදි, යම් කොටස් හිමියෙකුගේ කොටස් හිමිකම හේතුවෙන් සමාගමේ කිසිදු බැඳීමක්, පැහැර හැරීමක් හෝ ක්‍රියාවක් සඳහා කොටස් හිමියන් පුද්ගලිකව වගකිව යුතු නොවේ. මෙම මූලික මූලධර්මය ***Salomon V. Salomon & Co. Ltd*** නඩුවේදී තහවුරු කරන ලද අතර, එමගින් ව්‍යවස්ථාපිත සමාගමක් එහි පාලකයාගෙන් වෙන්ව පවතින බව තීරණය විය.

(ලකුණු 03) (මුළු ලකුණු 10)

හතරවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තරඃ

පරිච්ඡේදය 07 - කම්කරු නිතිය

(a) සේවා ගිවිසුම් පාලනය කරන නෛතික මූලධර්ම මත පදනම්ව, නිමල් සිටි කෙයාර් හොස්පිටල් (පුද්ගලික) සමාගම සමඟ ඇති සේවය කිරීමේ සම්බන්ධතාවය, ඔහු සේවා ගිවිසුමක් යටතේ **සේවකයෙකුද** නැතහොත් **ස්වාධීන කොන්ත්‍රාත්කරුවෙකු ද** යන්න තීරණය කිරීම සඳහා පහත **පරීක්ෂණ තුන** යටතේ ඇගයීමට ලක් කළ හැකිය.

<u>පාලන පරීක්ෂණය [Control Test]</u> යටතේ, සේවායෝජකයා විසින් සේවකයා මත තම පරිපාලන අධිකාරිය සහ ස්ථාවර වැඩ කරන වේලාවන්, රාජකාරි ලැයිස්තු සහ කාර්ය සාධන අධීක්ෂණය ඇතුළුව සිදු කරන ලද කාර්යයේ ආකාරය, විනය සහ වේලාව **පාලනය** කරන්නේ නම් එවැනි අවස්ථාවක ඔහු සේවකයෙකු ලෙස පිළිගනු ලැබේ. සතියේ දිනවල පෙ.ව. 8:30 ට පෙර රෝහලේ IT කාර්යාලයට වාර්තා කිරීමට, IT කළමනාකරු විසින් නිකුත් කරන ලද රාජකාරි ලැයිස්තු දැඩි ලෙස පිළිපැදීමට සහ ඔහුගේ කාර්ය සාධනය අසතුටුදායක යැයි සැලකේ නම් සේවයෙන් පහ කිරීමකට මුහුණ දීමට නිමල්ට ඔහුගේ ලිඛිත සේවා ගිවිසුම මගින් සිදුවේ. ඔහුගේ දෛනික චර්යාව සහ වැඩ කාලසටහන කෙරෙහි මෙම ඉහළ මට්ටමේ සෘජු පාලනය පෙන්නුම් කරන්නේ නිමල් ස්වාධීනව වැඩ කිරීමට වඩා රෝහලේ අධිකාරිය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන බවයි.

වැඩ මෙවලම්වල හිමිකාරිත්වය සහ මෙහෙයුම් වියදම් දැරිය යුත්තේ, යම් සේවකයක් ස්වාධින කොන්ත්රත්කරුවෙක් ද නැතහොත් සේවකයෙක්ද යන්න තීරණය කිරීමේ නීතිමය තත්ත්වය පිළිබඳ <u>උපකරණ පරීක්ෂණය [Equipment Test]</u> ප්‍රධාන දර්ශකය ලෙස ක්‍රියා කරයි. එහිදී ස්වාධීන කොන්ත්‍රාත්කරුවෙකු සාමාන්‍යයෙන් තමන්ගේම **උපකරණ/ මෙවලම්වල ආයෝජනය කර මූල්‍ය අවදානම දරයි**. නමුත් සේවකයෙකු වශයෙන් ක්‍රියා කරන්නේ නම් උපකරණ සැපයීම සඳහා සේවායෝජකයා බැඳී සිටියි. සිටි කෙයාර් රෝහල නිමල්ට ලැප්ටොප්, ප්‍රවේශ කාඩ්පත් සහ මෘදුකාංග බලපත්‍ර ඇතුළුව ඔහුගේ රාජකාරි ඉටු කිරීමට අවශ්‍ය සියලු සම්පත් සපයන අතරම අදාළ සියලු මෙහෙයුම් වියදම් ද දරයි. නිමල් ඔහුගේ උපකරණ සඳහා ප්‍රාග්ධන ආයෝජනයක් සිදු නොකරන අතර මෙම මෙවලම් මිලදී ගැනීම සඳහා කිසිදු මූල්‍ය අවදානමක් නොගන්නා බැවින්, මෙම පරීක්ෂණය ඔහු සේවකයෙකු ලෙස වර්ගීකරණයට යටත් වන බව පෙන්නුම් කරයි.

<u>ඒකාබද්ධතා පරීක්ෂණය [Integration Test]</u> යටතේ, සේවකයෙකු තම කාර්යය අමතර කාර්යයක් හෝ ස්වාධීන බාහිර සේවාවක් ලෙස කරනවාට වඩා සේවායෝජකයාගේ **මූලික ව්‍යාපාර මෙහෙයුම්වල අනිවාර්ය, අත්‍යවශ්‍ය කොටසක් සිදුකරන්නේ** නම්, ඔහු හෝ ඇය සේවකයෙකු ලෙස වර්ගීකරණය කෙරේ. නිමල්ගේ ප්‍රාථමික රාජකාරි අතරට රෝහල් ජාලය නඩත්තු කිරීම, පරිගණක දෘඩාංග දෝශ නිරාකරණය කිරීම සහ පද්ධති ප්‍රවේශ ගැටළු ඇති වෛද්‍ය සහ පරිපාලන කාර්ය මණ්ඩලයට සහාය වීම ඇතුළත් වේ. නවීන සෞඛ්‍ය සේවා පහසුකම් රෝගී සත්කාර ලබා දීම සඳහා මෙහෙයුම්, IT ජාල සහ

මෘදුකාංග පද්ධති මත අඛණ්ඩව රඳා පවතින බැවින්, නිමල්ගේ සේවාවන් රෝහලේ දෛනික ක්‍රියාකාරිත්වයට සම්පූර්ණයෙන්ම බලපායි. එපමණක් නොව, ඔහුගේ ගිවිසුමට අනුව, "රෝහලේ ප්‍රයෝජනය සඳහා" පවරා ඇති කාර්යය ඉටු කිරීමට ඔහුට පැහැදිලිවම අවශ්‍ය වන අතර, ඔහුගේ කාර්යය ස්වයං-නිදහස්, ස්වාධීන ව්‍යවසායයකට වඩා **සංවිධානයේ අත්‍යවශ්‍ය අභ්‍යන්තර අංගයක් බව සනාථ කරයි.** යම් සේවකයෙක් ව්‍යාපාරයෙන් වෙන් කල නොහැකි තරමට එම ආයතනය සමග බැඳී සිටි නම් හෙවත් **ආයතනයේම කොටසක් වශයෙන් සලකනු ලබයි නම්,** ඔහු ව්‍යාපාරයේ සේවකයෙක් ලෙස සැලකේ.

<u>නූතන කම්කරු නීති විද්‍යාවේදී [In Modern Labor Jurisprudence]</u>, අධිකරණ තනි පරීක්ෂණයක් මත පමණක් රඳා නොපවතින නමුත් ඒ වෙනුවට පාලනය පිලිබඳ, උපකරණ සැපයීම පිලිබඳ, ව්‍යාපාර ඒකාබද්ධතා පිලිබඳ සහ ආර්ථික සත්‍යතා පිලිබඳ පරීක්ෂණයන් ***සාමූහිකව ඇගයීමට*** ලක් කරන **<u>බහු හෝ මිශ්‍ර පරීක්ෂණය ලෙස ද හැඳින්වෙන</u>** ***<u>පුළුල් ආකෘතියක්</u>*** යොදාගනියි. මෙම ප්‍රවේශය මෑත කාලීන ප්‍රවණතා සහ ස්ථාපිත අධිකරණ පූර්වාදර්ශ සමඟ සමපාත වේ.

උදාහරණයක් ලෙස **<u>ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ සංස්ථාව</u> එදිරිව** **<u>A.C.R.</u>** <u>විජේසුන්දර</u> නඩුව. එහිදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය තීරණය කළේ පුද්ගලයෙකු ස්ථාවර වේලාවකින් සේවයට වාර්තා කිරීමට, සමාගම විසින් සපයනු ලබන සම්පත් භාවිතා කරමින් සංවිධානයේ ප්‍රයෝජනය සඳහා රාජකාරි ඉටු කිරීමට සහ මූලික මෙහෙයුම් සඳහා සහභාගී වීමට නම් එම තැනැත්තා සේවා ගිවිසුමක් යටතේ සේවය කරන සේවකයෙකු විය යුතු බවයි.

SRI LANKA

නිමල්ගේ තත්වයට මෙම **බහු හෝ මිශ්‍ර ආකෘතිය** යොදා ගනිමින්, ඔහුගේ ස්ථාවර (පෙ.ව. 8:30) වාර්තා කිරීමේ කාලය, රෝහලෙන් සපයන ලැප්ටොප් පරිගණක සහ මෘදුකාංග බලපත්‍ර මත යැපීම සහ අත්‍යවශ්‍ය තොරතුරු තාක්ෂණ මෙහෙයුම් සඳහා පූර්ණ ඒකාබද්ධතාවය සලකා බැලීමේදී, නිමල් **සේවා ගිවිසුමක්** යටතේ කටයුතු කරන **සේවකයෙකු** බවට නිශ්චිත නිගමනයකට එළඹිය හැකි අතර, ඔහු ස්වාධීන කොන්ත්‍රාත්කරුවෙකු බවට සිටි කෙයාර් රෝහලේ ප්‍රකාශය නීත්‍යානුකූලව පිළිගත නොහැකිය.

(ලකුණු 06)

(b) 1958 අංක **15** දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් (**EPF**) පනත යටතේ පහත සඳහන් ආකාරයේ පුද්ගලයින් හෝ සේවකයින් ආවරණය නොවේ:

- රජයේ සේවකයින්
- හවුල්කාරිත්වයක හවුල්කරුවන්
- අක්‍රිය අධ්‍යක්ෂවරුන්/ සේවය නොකරන අධ්‍යක්ෂකවරු
- අනුමත අර්ථසාධක අරමුදලකට දායක වන්නන් (උදා: විශ්වවිද්‍යාල අර්ථසාධක අරමුදල)
- පවුලේ සාමාජිකයන් (නමුත් පවුලෙන් වෙන්ව වාසය කරන්නන් දායක මුදල් ගෙවිය යුතුය)
- වයස අවුරුදු 14 ට අඩු පුද්ගලයින්

(පුද්ගලයින් වර්ග 04 ක් පමණක් අපේක්ෂා කරන්න)

(ලකුණු 05)

(මුළු ලකුණු 10)

පස්වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තරඃ

පරිච්ඡේදය 08 - රක්ෂණ නීතිය

(a) **රසීන්ට** රක්ෂණ සමාගම් දෙකෙන්ම රුපියල් **මිලියන 10** ක් **බැගින්** වන්දි ඉල්ලා සිටීමට **අයිතියක්** නැත.

රක්ෂණ නීතියේ **හානි පූර්ණය මූලධර්මය (Principle of Indemnity)** යටතේ**,** රක්ෂිත පුද්ගලයෙකුට අලාභය සිදුවීමට පෙර ඔවුන් දැරූ මූල්‍ය තත්වයටම නැවත පැමිණීමට අයිතියක් ඇතත් රක්ෂණය ලාභ හෝ මූල්‍ය වාසි උපයන ප්‍රභවයක් **(Source of Profit or Financial Gain)** නොවිය යුතුය.

එනයින් ගත කල**, ගින්නෙන්** ඇති වූ මුළු මූල්‍ය අලාභය රුපියල් මිලියන **10** ක් වන බැවින්**,** රසීන්ට රක්ෂණකරුවන් දෙදෙනාගෙන්ම අයකර ගත හැකි උපරිම මුළු වන්දි රුපියල් මිලියන **10** කට සීමා වේ. රසීන් නිවස වෙනම රක්ෂණකරුවන් දෙදෙනෙකු සමඟ (ද්විත්ව රක්ෂණය) රක්ෂණය කළ බැවින්**, දායකත්ව මූලධර්මය (Principle of Subrogation)** යටතේ සමාගම් දෙක අතර **අලාභය සමානුපාතිකව** බෙදා ගත යුතුය.

එක් එක් සමාගමේ **දායකත්ව කොටස** පහත පරිදි ගණනය කෙරේ:

- **ශක්ති** රක්ෂණ සමාගමේ දායකත්ව රක්ෂන වගකීම :

$$\text{රු. මිලියන } 10 \times \frac{25}{55} = \underline{\underline{\text{මිලියන } 4.55}}$$

- **PQR** රක්ෂණ සමාගමේ දායකත්ව රක්ෂන වගකීම:

$$\text{රු. මිලියන } 10 \times \frac{30}{55} = \underline{\underline{\text{මිලියන } 5.\ 45}}$$

(ලකුණු 06)

(b)

- නෛතික බැඳීමක් ඇති කරගැනීමේ චේතනාව
- අර්පණය (රක්ෂණ යෝජනාව)
- ප්‍රතිග්‍රහණය
- නෛතික වලංගුභාවය
- පාර්ශවයන්ගේ ගිවිසුම් ශක්නුතාවය
- ප්‍රතිෂ්ඨාව

(මූලික කරුණු 04ක් පමණක් අපේක්ෂා කරයි.)

(ලකුණු 04)

(මුළු ලකුණු 10)

හයවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තරඃ

පරිච්ඡේදය 03 - භාණ්ඩ විකිණීමේ නිතිය

(a) 1896 අංක **11** දරන **භාණ්ඩ විකිණීමේ ආඥා පනතේ 02** වන වගන්තිය ට අනුව, **භාණ්ඩ විකිණීමේ** ගිවිසුමක් යනු, මිල යැයි කියනු ලබන <u>මුදල් ප්‍රතිෂ්ඨාවකට</u>, <u>භාණ්ඩ</u> වල අයිතිය විකුණුම්කරු විසින් ගැනුම්කරුට <u>පැවරීමේ හෝ පැවරීමට එකඟ වීමේ</u> ගිවිසුමකි. භාණ්ඩ විකිණීම සඳහා වන සෑම ගිවිසුමකදිම, පාර්ශවයන් පැහැදිලිවම වෙනත් ආකාරයකින් එකඟ නොවන්නේ නම්, භාණ්ඩ විකිණීමේ ආඥා පනතේ ව්‍යවස්ථාපිත **ව්‍යංග කොන්දේසි** අනිවාර්යයෙන් ඕනෑම භාණ්ඩ විකිණීමේ ගිවිසුමක් සඳහා අදාල වන්නේය. ඒ අනුව සලකාබලන සිද්ධියේ කරුණු මත පදනම්ව, නිමල් විසින් භාණ්ඩ විකිණීමේ ආඥා පනතේ ප්‍රධාන ව්‍යවස්ථාපිත ව්‍යංග <u>***කොන්දේසි තුනක් උල්ලංඝනය***</u> කර ඇත.

1. <u>**භාණ්ඩ විස්තරයක් අනුව විකිණීම සම්බන්ධයෙන් ව්‍යංග කොන්දේසිය උල්ලංඝනය කිරීම [14 වන වගන්තිය]**</u>

1896 අංක **11** දරන භාණ්ඩ විකිණීමේ ආඥා පනතේ **14** වන වගන්තිය යටතේ, භාණ්ඩ විස්තරයක් අනුව විකිණීම සඳහා ගිවිසුමක් ඇති විට, **ලබා දෙන භාණ්ඩ එම විස්තරයට අනුරූප විය යුතු බවට ව්‍යංග කොන්දේසියක්** ඇත. භාණ්ඩ පරීක්ෂා කළත් නැතත්, විකුණුම්කරු විසින් භාණ්ඩ විස්තර කර ගැනුම්කරු විසින් ඒවා මත විශ්වාසය තබන සෑම අවස්ථාවකම රීතිය අදාළ වේ. දෙන ලද භාණ්ඩ අනන්‍යතාවය, තත්වය, ගුණාත්මකභාවය සහ නිරූපණය කර ඇති පරිදි ඇසුරුම්කරණයට දැඩි ලෙස අනුරූප විය යුතුය.

<u>Varley</u> V. <u>Whip</u>, විකුණුම්කරු විස්තර කළේ, අදාල **අස්වැන්න නෙළන යන්ත්‍රය** භාවිත කරන ලද එකක් වුවත් මුළුමනින්ම පාහේ අලුත්, එක් වරක් පමණක් භාවිතා කරන ලද සහ හොඳ ක්‍රියාකාරී තත්ත්වයේ පවතින බවයි. ගැනුම්කරු මෙම විස්තරය මත විශ්වාසය තබා එය මිලදී ගත්තේය. භාරගැනීමෙන් පසු, එය ඉතා පැරණි සහ නරක ලෙස භාවිත කර ඇති බව සොයා ගන්නා ලදී. භාණ්ඩ විස්තරයට අනුරූප නොවන බවත්, යන්ත්‍රය ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට සහ **ගිවිසුම අවලංගු කිරීමට ගැනුම්කරුට අයිතියක් ඇති** බවත් අධිකරණය තීරණය කළේය.

නිමල් තරිඳුට ප්‍රකාශ කළේ වාජරය **"අලුත්ම, නියම තත්වයෙන් සහ වේගවත් ආරෝපණය සඳහා ආරක්ෂිත"** බවයි. කෙසේ වෙතත්, මිලදී ගැනීමෙන් පසු තරිඳු සොයා ගත්තේ **නිමල් "භාවිතා කළ, නැවත ඇසුරුම් කළ වාජරයක්" සහ "අඩු ගුණාත්මක ව්‍යාජ එකක්"** විකුණා ඇති බවයි. ***<u>Varley</u> V. <u>Whip</u>*** සහ ***<u>Beal</u> V. <u>Taylor</u>*** යන විනිශ්චිත නඩු තීන්දු සමග මෙම සලකා බලන සිද්ධියේදී, නිමල්ගේ ප්‍රකාශ/ භාණ්ඩය පිලිබඳ විස්තරය මත ගිවිසුම්ගත විනි. ලබා දුන් වාජරය අලුත්ම, නියම තත්වයෙන් යුත් එකක් නොව, භාවිතා කළ, ව්‍යාජ අයිතමයක් බැවින්, විස්තරයට අනුරූප වීමට සම්පූර්ණයෙන්ම අසමත් වී ඇත. එබැවින්, නිමල් **14** වන වගන්තිය සෘජුවම උල්ලංඝනය කර ඇත.

SRI LANKA

2. <u>අවශ්‍යතාවය සඳහා යෝග්‍යතාවය සම්බන්ධයෙන් ව්‍යංග කොන්දේසි උල්ලංඝනය කිරීම [15(1) වගන්තිය]</u>

1896 අංක **11** දරන භාණ්ඩ විකිණීමේ ආඥා පනතේ **15(1)** වගන්තිය යටතේ, ගැනුම්කරු**,** ප්‍රකාශිතව හෝ ව්‍යංගයෙන්**,** භාණ්ඩ අවශ්‍ය වන්නේ කුමන අරමුණක් සඳහා ද යන්න විකුණුම්කරුට දන්වන විට**,** විකුණුම්කරු තම සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවලදී එම වර්ගයේ භාණ්ඩ අලෙවි කරයි නම්**,** එම ගැනුම්කරු විකුණුම්කරුගේ **කුසලතාව** හෝ **විනිශ්චය** මත රඳා පවතින බැවින්**,** එම භාණ්ඩ ගැනුම්කරුගේ අවශ්‍යතාවය සඳහා සාධාරණ ලෙස සුදුසු විය යුතු බවට ව්‍යංග කොන්දේසියක් ඇත.

***<u>Baldry</u> V. <u>Marshall</u>*: සංචාරය සඳහා සුදුසු සුවපහසු මෝටර් රථයක් සැපයීමට** ගැනුම්කරු විකුණුම්කරුගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. විකුණුම්කරු **Bugatti** ක්‍රීඩා මෝටර් රථයක් නිර්දේශ කළ අතර**, එය සංචාරක අරමුණු සඳහා නුසුදුසු** බව පෙනී ගියේය. ගැනුම්කරු විකුණුම්කරුගේ කුසලතාව සහ විනිශ්චය මත විශ්වාසය තැබූ බවත්**,** විකුණුම්කරු විකුණන භාණ්ඩ අවශ්‍යතාවයට සුදුසු වීම පිළිබඳ ව්‍යංග කොන්දේසිය **උල්ලංඝනය** කළ බවත් අධිකරණය තීරණය කළේය.

තරිඳු විශේෂයෙන් ඔහුගේ ලැප්ටොප් පරිඝනකයට සුදුසු චාජරයක් මිලදී ගැනීම සඳහා **"නිමල් ටෙක්"** වෙත ගියේය. ඔහු තම අවශ්‍යතාවය නිමල්ට **ව්‍යංගයෙන්** සහ **පැහැදිලිව** දැනුම් දුන් අතර**,** ඔහු නිශ්චිත චාජරයක් නිර්දේශ කළ අතර එය **"අළුත්, වේගවත් ආරෝපණය සඳහා ආරක්ෂිත"** බව ඔහුට සහතික කළේය. තරිඳු නිමල්ගේ වෙළඳ විශේෂඥතාව මත විශ්වාසය තැබූ අතර**,** නිමල් සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවලදී තාක්ෂණික උපකරණ අලෙවි කරයි. චාජරය පළමු රාත්‍රියේ අධික ලෙස රත් වී **ලැප්ටොප් බැටරිය විනාශ** වූ අතර**,** කාර්මිකයෙකු එය ලැප්ටොප් **පරිඝනකයට සුදුසු නොවන** බව තහවුරු කළේය. ***<u>Baldry</u> V. <u>Marshall</u>*** සහ ***<u>Grant</u>* V. *<u>Australian Knitting Mills Company</u>*** යන විනිශ්චිත නඩු තීන්දු භාවිතා කරමින්**,** සලකා බලන සිද්ධියේ මෙම චාජරය අපේක්ෂිත අරමුණ සඳහා සම්පූර්ණයෙන්ම **නුසුදුසු** වූ අතර**,** නිමල් **15(1)** වගන්තිය **උල්ලංඝනය** කර ඇති බව පැහැදිලි ය.

3. **<u>භාණ්ඩ වෙළඳ ගුණාත්මකභාවය සම්බන්ධයෙන් ව්‍යංග කොන්දේසි උල්ලංඝනය කිරීම [15(2) වගන්තිය]</u>**

1896 අංක **11** දරන භාණ්ඩ විකිණීමේ ආඥා පනතේ **15(2)** වගන්තිය යටතේ, එම විස්තරයේ භාණ්ඩ ගනුදෙනු කරන විකුණුම්කරුවෙකුගෙන් විස්තරය අනුව භාණ්ඩ මිලදී ගන්නා විට**, වෙළඳ තත්වයෙන්** යුක්ත විය යුතු බවට ව්‍යංග කොන්දේසියක් ඇත. **"වෙළඳ තත්ත්වය"** යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ **භාණ්ඩ සැඟවුණු දෝෂ වලින් තොර විය යුතු අතර එවැනි භාණ්ඩ භාවිතා කරන සාමාන්‍ය අරමුණු සඳහා සාධාරණ ලෙස සුදුසු විය යුතු.**

<u>ජී. ඩබ්ලිව්. පී. ගුණවර්ධන</u> *එදිරිව* *<u>ලංකා වානේ සංස්ථාව ඔරුවල</u>* නඩුවේදී**, වී තම්බා වියළීම සඳහා මිලදී ගත් යන්ත්‍රයක්** නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක නොවූ අතර**,** එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස **වෙනස් වූ වර්ණය** හා

SRI LANKA

අපිරිසිදුකම් සහිත නරක් වූ සහල් වාර්තා වීමට පටන්ගැණුනි. යන්ත්‍රය එහි මූලික **සාමාන්‍ය කාර්යය ඉටු කිරීමට අපොහොසත්** වූ බැවින්**,** එය **වෙළඳ ගුණාත්මක බවින් තොර** බව අධිකරණය තීරණය කළේය.

සලක බලන සිද්ධියේදී**,** තරිඳු එවැනි තාක්ෂණික භාණ්ඩ නිතිපතා ගනුදෙනු කරන ව්‍යාපාරයක් වන **"නිමල් ටෙක්"** වෙතින් විස්තරය අනුව වාජරය මිලදී ගත්තේය. ඉලෙක්ට්‍රොනික වාජරයක් සඳහා වෙළඳ ගුණාත්මක භාවයේ මූලික අවශ්‍යතාවයක් වන්නේ එය සම්බන්ධිත උපාංගවලට අධික ලෙස රත් වීම හෝ හානි නොකර ආරක්ෂිතව විදුලිය මෙහෙයවිය යුතු බවයි. ***ජී. ඩබ්ලිව්. පී. ගුණවර්ධන*** ***V. සිලෝන් වානේ සංස්ථාව ඔරුවල*** සහ ***Wren* *V.* *Holt*** යන විනිශ්චිත නඩු තීන්දු මෙම සිද්ධියට ආදේශ කිරීමේදී**,** මෙහි ලැප්ටොප් බැටරියක් අධික ලෙස රත් වී පුළුස්සා දමන ව්‍යාජ වාජරයක් යනු **දැඩි සැඟවුණු දෝෂයක් එම භාණ්ඩය සහ සත්‍ය වෙළඳ තත්වය අතර ඇති බැවින්** එය වෙළඳාම් කළ හැකි ගුණාත්මක භාවයක් නොමැත. මේ අනුව**,** නිමල් **15(2)** වගන්තිය **උල්ලංඝනය** කර ඇති බව පසක් වේ. නිමල් කඩ කර ඇත්තේ හුදෙක් **ප්‍රතිඥා භාරයක් නොව** (කොන්ත්‍රාත්තුවේ **මූලයටම බලපාන**) ව්‍යවස්ථාපිත ව්‍යංග කොන්දේසි **ත්‍රිත්වයක්ම** උල්ලංඝනය කර ඇති බැවින්**,** නීතිය යටතේ ප්‍රධාන **පිළියම් කිහිපයක්** සඳහා තරිඳුට හිමිකම් ඇත:

නිමල් **1896** අංක **11** දරන භාණ්ඩ විකිණීමේ ආඥාපනතේ **14, 15(1)** සහ **15(2)** වගන්ති යටතේ ***භාණ්ඩ විස්තරය අනුකූල වීම*, *අවශ්‍යතාවයට සුදුසු වීම*** සහ ***වෙළඳ ගුණය*** යන ව්‍යංග කොන්දේසි සෘජුවම උල්ලංඝනය කර ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ව්‍යාජ වාජරය ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට**,** ගිවිසුම අවසන් කර ඔහුගේ මුදල් සම්පූර්ණයෙන් ආපසු ලබා ගැනීමට සහ ඔහුගේ ලැප්ටොප් බැටරියේ අලුත්වැඩියා හෝ ප්‍රතිස්ථාපන වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා නිමල්ගෙන් හානි අයකර ගැනීමට නීත්‍යානුකූලව අයිතියක් තරිඳුට ඇත.

(ලකුණු 06)

(b)

- ***විකිණීමේ අයිතිය*** - [13(අ) වගන්තිය]: විකුණුම්කරුට භාණ්ඩ විකිණීමට නීත්‍යානුකූල අයිතියක් ඇති බවට හෝ හිමිකාරිත්වය විකුණුම්කරුට හුවමාරු වූ විට ඒවා විකිණීමට අයිතියක් ඇති බවට ව්‍යංග කොන්දේසියක් ඇත.
- ***විස්තරය අනුව විකිණීම*** - [14 වගන්තිය] : විස්තරය අනුව භාණ්ඩ විකුණන විට, බාරදෙන ලද භාණ්ඩ එම විස්තරයට දැඩි ලෙස ගැලපෙන බවට ව්‍යංග කොන්දේසියක් ඇත.
- ***අවශ්‍යතාවය සඳහා යෝග්‍යතාවය*** - [15(1) වගන්තිය]: ගැනුම්කරුවෙකු නිශ්චිත අරමුණක් සඳහා විකුණුම්කරුගේ විශේෂඥතාව මත පළපුරුද්ද මත විශ්වාසය තබන විට, සපයන ලද භාණ්ඩ එම අවශ්‍යතාවය සඳහා සාධාරණ ලෙස සුදුසු බවට ව්‍යංග කොන්දේසියක් ඇත.
- ***වෙළඳ ගුණාත්මකභාවය*** - [15(2) වගන්තිය]: වාණිජ විකුණුම්කරුවෙකුගෙන් විස්තරය අනුව භාණ්ඩ මිලදී ගන්නා විට, ඒවා වෙළඳාම් කළ හැකි වෙළඳ තත්වයෙන් යුක්ත වන අතර සාමාන්‍ය භාවිතය සඳහා සැඟවුණු දෝෂ වලින් තොර බවට ව්‍යංග කොන්දේසියක් ඇත.

- ***නියැදියක් අනුව විකිණීම*** - [16(1) වගන්තිය]: නියැදියක් අනුව භාණ්ඩ විකුණන විට, තොගයේ ගුණාත්මකභාවය නියැදියට අනුරූප විය යුතු බවත් පරීක්ෂා කළ නොහැකි දෝෂ වලින් සංගහනය තොර විය යුතු බවටත් ව්‍යංග කොන්දේසියක් ඇත.

(ලකුණු 04)

(මුළු ලකුණු 10)

B කොටසෙහි අවසානය

(මුළු ලකුණු 25 කි)

C කොටස

හත්වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තරඃ

පරිච්ඡේදය 02 - ගිවිසුම් නිතිය

(A)

(a)

- අර්පණය
- ප්‍රතිග්‍රහණය
- ප්‍රතිෂ්ඨාව
- නෛතික සම්බන්ධතාවයක් ඇති කර ගැනීමේ චේතනාව.
- පාර්ශවයන්ගේ ගිවිසුම් ශක්නුතාවය
- ගිවිසුමේ නීත්‍යානුකූලභාවය
- කැමැත්තේ අව්‍යාජභාවය

(මූලාශ්‍ර *04* ක් පමණක් අපේක්ෂා කරයි.)

(ලකුණු 04)

(b) **සුසිලාට ප්‍රනාන්දුට** එරෙහිව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගත හැකිද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා, ප්‍රධාන නීතිමය ගැටළුව වන්නේ **වලංගු අර්පනයක් ඇයට කවදා හෝ සන්නිවේදනය කර තිබේද යන්නයි**. ගිවිසුම් නීතිය යටතේ, අර්පනයක් නීත්‍යානුකූලව වලංගු වීමට නම්, එය **ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීමට පෙර අර්පනලභියට දැනුම් දිය යුතුය,** මන්ද වලංගු ප්‍රතිග්‍රහනයකට අර්පණය සහ එම අර්පණය අර්පන ලාභියාට සන්නිවේදනය වී තිබීම යන දෙකම අවශ්‍ය වේ.

මෙම මූලික මූලධර්මය **<u>බ්ලූම්</u> එදිරිව <u>ඇමරිකානු ස්විස් වොච් සමාගම</u>** යන විනිශ්චිත නඩු තීන්දුව යටතේ ස්ථාපිත කරන ලදී. එම අවස්ථාවේ දී, **ස්වර්ණාභරණ සාප්පුවක සිදු වූ මංකොල්ලයකින්** පසු, සොරුන් අල්ලා ගැනීමට හේතු වන තොරතුරු සපයන ඕනෑම කෙනෙකුට **ත්‍යාගයක් පිරිනමන ප්‍රසිද්ධ දැන්වීමක් සාප්පු හිමිකරු ප්‍රකාශයට පත් කළේය**. මංකොල්ලය දුටු බ්ලූම් මහතා **පොලිසියට තොරතුරු ලබා** දුන් නමුත් ඔහු තොරතුරු ලබා දෙන අවස්ථාව වන විටත්, ත්‍යාග **දැන්වීම ගැන ඔහු සම්පූර්ණයෙන්ම නොදැන සිටියේය. පසුව දැන්වීම ගැන දැනගත් පසු,** ඔහු ත්‍යාග මුදල **ඉල්ලා සිටීමට උත්සාහ** කළ නමුත් අධිකරණය තීරණය කළේ වලංගු ගිවිසුමක් ඇතිවී නොමැති බවයි. මන්ද ඔහු ක්‍රියාව සිදු කළ අවස්ථාවේ (ප්‍රතිග්‍රහණය) අර්පණය ගැන නොදැන සිටි බැවිනි (සන්නිවේදනය වී නොමැති තත්වයක), එනම් ත්‍යාගය ඉල්ලා සිටීමට ඔහුට නීත්‍යානුකූල අයිතියක් නොතිබුණි.

මෙම මූලධර්ම, සලකා බලන ස්ද්ධියට අදාළ කර ගනිමින්, දුර්ලභ පෞරාණික මේසය රු. 200,000/. කෙසේ වෙතත්, පියුමි පණිවිඩය දැනුම් දීමට අමතක වූ නිසා, **සුසිලාට එම අර්පණය ගැන සම්පූර්ණයෙන්ම නොදැන සිටියාය**. මෙම අර්පණය කිසි විටෙකත් සුසිලාට දැනුම් දී නොමැති බැවින්, **ඇයට ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීමට නීතියෙන් කිසිදු අර්පනයක්/ යෝජනාවක් නොතිබුණි**. අර්පනයක් සහ ප්‍රතිග්‍රහණයක් නොමැති විට, ප්‍රනාන්දු සහ සුසිලා අතර කිසි විටෙකත් වලංගු ගිවිසුමක් ඇති නොවේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, සුසිලාට ප්‍රනාන්දුට එරෙහිව **සාර්ථක නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගත නොහැක,** මන්ද ඔහුට අනිවාර්යයෙන්ම සුසිලටම මේසය විකිණීමට හෝ වන්දි ගෙවීමට නීතිමය බැඳීමක් කිසිසේත්

නොමැති බැවිනි **(වලංගු ගිවිසුමක් හටගෙන නොමැති බැවින්).**

(ලකුණු 06)

(b) **මාලනීගේ** ප්‍රතිග්‍රහණය වලංගු ගිවිසුමක් ඇතිකරයි ද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා පාදක වන, ප්‍රධාන නීතිමය සංකල්පය වන්නේ **තැපැල් පිළිගැනීමේ රීතිය (Postal Rule)** යෙදීමයි. **සාමාන්‍ය ගිවිසුම් නීති** මූලධර්ම යටතේ, ප්‍රතිග්‍රහනය කිරීමක් බලාත්මක වීමට සහ **වලංගු ගිවිසුමක් නිර්මාණය කිරීමට අර්පන කරුට තම ප්‍රතිග්‍රහණය පිළිබඳව සන්නිවේදනය කළ යුතුය.** කෙසේ වෙතත්, පාර්ශවයන් සන්නිවේදන ක්‍රමය ලෙස **තැපෑල භාවිතා කරන විට** හෝ සලකා බලන විට තැපැල් රීතිය සාමාන්‍ය නීතියට **ව්‍යතිරේකයක්** ලෙස ක්‍රියා කරයි.

<u>ඇඩම්ස් එදිරිව ලින්ඩ්සෙල්</u> හි ස්ථාපිත කර ඇති මෙම රීතිය යටතේ, තැපැල් මාර්ගිකව සිදුකරනු ලබන අර්පනයක් **සාධාරණ සන්නිවේදන මාධ්‍යයක් වන අතර,** ප්‍රතිග්‍රහණය කිරීම ද නීත්‍යානුකූලව සම්පූර්ණ වීමට එය නිසි ලෙස **මුද්‍රා තබා ආමන්ත්‍රණය කර ඇත්නම්,** ප්‍රතිග්‍රහණ ලිපිය ***අර්පනලාභියා විසින් තැපැල් කරන නිශ්චිත මොහොතේම (තැපෑලට දානකොටම) වලංගු ගිවිසුමක් සාදයි.*** ලිපිය <u>ප්‍රමාද වී</u> තිබේද, <u>නැතිවී</u> තිබේද, නැතහොත් <u>පසුව අර්පනකරුට ලැබී තිබේද</u> යන්න **නොසලකා** ගිවිසුම බලාත්මක වේ.

දිනය අනුව සිද්ධියේ විශ්ලේෂණය :

- **මාර්තු 01** වන දින:: ප්‍රනාන්දු විසින් පැරණි කැබිනට්ටුව රු. 50,000/- කට මාලනීට විකිණීමට අර්පණය කරමින් ලිපියක් තැපැල් කරයි, එමගින් අර්පණය තැපෑලෙන් ආරම්භ කර එම මාධ්‍යය හරහාම පිළිතුරු දීමට මාලනීට අවසර දෙයි.
- **මාර්තු 04** වන දින: මාලනීට තැපෑලෙන් අර්පන ලිපිය ලැබේ.
- **මාර්තු 05** වන දින: මාලනී ඇගේ ප්‍රතිග්‍රහණ ලිපිය පළ කරයි. තැපැල් මාර්ගික ප්‍රතිග්‍රහණ රීතිය යටතේ, ලිපිය තැපැල් පද්ධතියට ඇතුළු වූ මොහොතේම (මාර්තු 05), ප්‍රනාන්දු තවමත් එය කියවා හෝ ලැබී නැතත්, වලංගු ගිවිසුමක් නීත්‍යානුකූලව ඇතිවේ.
- **මාර්තු 06** වන දින: ප්‍රනාන්දු පැරණි කැබිනට්ටුව වෙනත් ගැනුම්කරුවෙකුට විකුණයි. <u>මාර්තු 05 වන දින වන විට ප්‍රනාන්දු සහ මාලනී අතර නීත්‍යානුකූලව වලංගු ගිවිසුමක් පැවතුන බැවින්</u>, **ප්‍රනාන්දු තෙවන පාර්ශවයකට අයිතමය විකිණීමෙන් ගිවිසුම කඩ කර ඇත.**
- **මාර්තු 08** වන දින: ප්‍රනාන්දුට මාලනීගේ ප්‍රතිග්‍රහණ ලිපිය ලැබේ. **තැපැල් මාර්ගික රීතියට අනුව, ලැබුණු දිනය අදාළ නොවේ,** මන්ද ගිවිසුම දින තුනකට පෙර නීත්‍යානුකූලව ආරම්භ කර ඇත.

ප්‍රනාන්දු සහ මාලනී සම්බන්ධ සිද්ධියේදී, තැපැල්මාර්ගික ප්‍රතිග්‍රහණ රීතිය (***<u>ඇඩම්ස් එදිරිව ලින්ඩ්සෙල්</u>***) නියම කරන්නේ ලිපියක් පළ කරන නිශ්චිත මොහොතේ සිට වලංගු ප්‍රතිග්‍රහණයක් ක්‍රියාත්මක වන බවයි. මාලනී මාර්තු 05 වන දින ඇගේ ප්‍රතිග්‍රහණය පළ කළ බැවින්, එම දිනයේ දී වලංගු ගිවිසුමක් ක්‍රියාත්මක වූ අතර, මාර්තු 06 වන දින ප්‍රනාන්දු විසින් පැරණි කැබිනට්ටුව වෙනත් ගැනුම්කරුවෙකුට විකිණීම, මාර්තු 08 වන දින ප්‍රනාන්දුට ඇගේ ලිපිය ලැබුණද, මාලනීට නීතිමය

පියවර ගත හැකි සෘජු ගිවිසුම් උල්ලංඝනයක් සිදුවී ඇති බැවින් ගිවිසුම් කඩ කිරීමට විරිද්ධව ප්‍රනාන්දුට එරෙහිව නඩු නිමිත්තක් උපචය වී ඇත.

(ලකුණු 05)

පරිච්ඡේදය 04 - නියෝජ්‍යාත්ව නිතිය

(B)

(a) නියෝජ්‍යාත්ව නීතිය පාර්ශව දෙකක් අතර භාරකාර **(Fiduciary Relationship)** සම්බන්ධතාවයක් ලෙස පිළිගැනෙන අතර, එමගින් ප්‍රධානියා නියෝජිතයාට ඔහු වෙනුවෙන් ක්‍රියා කිරීමට සහ තෙවන පාර්ශවයන් සමඟ නීතිමය ගිවිසුම්වලට එළඹීමට බලය පවරයි. මෙය ලතින් ආප්තය ***"Qui facit per alium, facit per se"*** **"තවත් අයෙකු හරහා ක්‍රියා කරන තැනැත්තා එම ක්‍රියාවම කරයි"** මත පදනම් වේ. පොදු නීති මූලධර්ම යටතේ, නියෝජිතයෙකු ප්‍රධානියාට දැඩි භාරකාර සහ නීතිමය බැඳීම්වලට බැඳී සිටී. සලකා බලන සිදුවීම තුල නියෝජිතයෙකුගේ යුතුකම් **නිහාල්** විසින් උල්ලංඝනය කර ඇති බව අපට පහත ආකාරයට හඳුනාගත හැකිය.

- **<u>ප්‍රධානියා විසින් ලබා දී ඇති උපදෙස් වලට අනුකූල වීමේ යුතුකම.</u>**

නිහාල් විසින් ප්‍රධානියා ලබා දී ඇති උපදෙස් වලට අනුකූල වීමේ ඔහුගේ යුතුකම උල්ලංඝනය කළ අතර, එමගින් නියෝජිතයෙකු ප්‍රධානියා විසින් නිකුත් කරන ලද සියලුම සාධාරණ සහ නීත්‍යානුකූල නියෝග දැඩි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය වන අතර, එම ප්‍රකාශිත උපදෙස් වලට පටහැනිව ක්‍රියා කළහොත් ඇතිවන ඕනෑම අලාභයක් සඳහා නියෝජිතයා **පුද්ගලිකව වගකිව** යුතුය.
මෙම මූලධර්මය ***<u>ටර්පින් එදිරිව බිල්ටන්</u>*** හි පැහැදිලිව ස්ථාපිත කරන ලදී. එහිදී නියෝජිතයෙකුට යාත්‍රාවක් රක්ෂණය කිරීමට ප්‍රධානියා විසින් අවසර දී ඇත. නමුත් එම **උපදෙස් අනුව යාත්‍රාව රක්ෂණය කිරීමට නියෝජිතයා අපොහොසත් විය**. පසුව යාත්‍රාව මුහුදුබත් වූ විට, අධිකරණය තීරණය කළේ **නියෝජිතයා සිදු වූ පාඩුව සඳහා ප්‍රධානියාට වන්දි ගෙවීමට බැඳී** සිටින බවයි.
ඒ හා සමානව, ***<u>ෆෙරස් එදිරිව රොබින්ස්</u>*** නඩුවේදී, ප්‍රධානියා **වෙන්දේසිකාර නියෝජිතයෙකුට** භාණ්ඩ **අත්පිට මුදලට විකුණන** ලෙස උපදෙස් දුන් නමුත් නියෝජිතයා **විනිමය බිල්පතක් මත** භාණ්ඩ විකුණා දැමූ අතර එය **අගරු** වූ අතර, එමගින් ප්‍රධානියාගේ ප්‍රකාශිත අධිකාරියට පටහැනිව ක්‍රියා කිරීම සම්බන්ධයෙන් **නියෝජිතයා වගකිව යුතු බව** අධිකරණයට පෙනී ගියේය. ඒ අනුව සලක බලන සිද්ධියේ හීදී ද, රංජිත් නිහාල්ට පැහැදිලිවම උපදෙස් දුන්නේ <u>අනුමත සැපයුම්කරුවන්ගෙන්</u> පමණක් <u>අව්‍යාජ (Genuine)</u> අමතර කොටස් මිලදී ගන්නා ලෙසත් <u>රුපියල් මිලියන 20 ක සීමාව නොඉක්මවන</u> ලෙසත්ය; කෙසේ වෙතත්, අනුමත **ලැයිස්තුවේ නොමැති** නව සැපයුම්කරුවෙකු සමඟ නිහාල් ගිවිසුමකට එළඹුණු අතර, එය රංජිත්ගේ ප්‍රකාශිත උපදෙස් සෘජුවම **උල්ලංඝනය** කරමින් සහ ප්‍රධානියා විසින් නියෝජිතට ලබා දී ඇති සැබෑ අධිකාරිය ඉක්මවා ගොස් ඇත.

- <u>සැලකිලිමත් වීම හෙවත් නොසැලකිලිමත් නොවීම (Duty of Care and Skill).</u>

නිහාල් ඔහුගේ සලකිලිමත්භාවය සහ කුසලතාව පිළිබඳ යුතුකම ද උල්ලංඝනය කර ඇති අතර, එමගින් සෑම නියෝජිතයෙකුම ප්‍රධානියා වෙනුවෙන් ක්‍රියා කරන විට නිසි සැලකිල්ල සහ කුසලතාව

at SRI LANKA

ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කරන බව නියම කරයි. මෙහිදී **සැලකිලිමත්භාවය සාමාන්‍ය බුද්ධිමත් මිනිසාගේ මිනුම් දණ්ඩ අනුව තීරණය කරනු ලබයි.**

කෙපල් එදිරිව වීලර් නඩුවේදී, දේපලක් සඳහා ගැනුම්කරුවෙකු සොයා ගැනීම සඳහා නියෝජිතයා යොදවා ඇති අතර ඔහු ප්‍රධානියාට ඉහළ ලංසුවක් දැනුම් දී ඇත, නමුත් පසුව ඔහුට පෙර ලංසුව ඉක්මවා වෙනත් විභව ගැනුම්කරුවෙකුගෙන් **ඉහළ දීමනාවක් ලැබුණු විට, ඔහු ප්‍රධානියාට දැනුම් දීම නොසලකා හැරියේය**; අධිකරණය තීරණය කළේ නියෝජිතයා අවශ්‍ය සාධාරණ සලකිලිමත්භාවයේ ප්‍රමිතියට අනුකූලව කටයුතු කිරීමට අපොහොසත් වූ බවයි.

තවද, ***චෞද්‍රි එදිරිව ප්‍රභාකර්*** නඩුවේදී, විත්තිකරු (නියෝජිත) එහි ඉතිහාසය පරීක්ෂා නොකර පැමිණිලිකරුට (ප්‍රධානියා) මෝටර් රථයක් නිර්දේශ කළ අතර, පැමිණිලිකරු එය මිලදී ගෙන එය දැඩි ලෙස හානි වී ඇති බව සොයා ගත් පසු, **නොමිලේ ක්‍රියා කළද සාධාරණ සලකිලිමත්භාවයෙන් කටයුතු කිරීමට අපොහොසත්** වීම සම්බන්ධයෙන් විත්තිකරු (නියෝජිත) නොසැලකිලිමත්කමට වගකිව යුතු බව අධිකරණය තීරණය කළේය.

ඇත්ත වශයෙන්ම, දී ඇති සිදුවීමේ, අමතර කොටස්වල සත්‍යතාව පරීක්ෂා නොකර හෝ **සත්‍යාපනය නොකර** සැපයුම්කරුගේ සත්‍යාපනය නොකළ වාචික ප්‍රකාශ මත පමණක් පදනම්ව අනුමත නොකළ සැපයුම්කරුවෙකු සමඟ රුපියල් මිලියන 18 ක ගිවිසුමක් අත්සන් කිරීමෙන් **නිහාල් නොසැලකිලිමත් ලෙස** ක්‍රියා කර **බාල** සහ අව්‍යාජ නොවන කොටස් පැමිණීම හේතුවෙන් රංජිත්ගේ ව්‍යාපාරික කීර්ති නාමයට හානි සහ මූල්‍යමය අලාභයක් සිදු කිරීමට සෘජුවම නියෝජිතගේ ක්‍රියාව බලපා ඇති බව පැහැදිලිය.

- <u>**වැදගත් කරුණු හෙළිදරව් කිරීමේ සහ සුදුසු/ නිසි උපදෙස් ලබාගැනීමේ යුතුකම. (තවද..)**</u>

අවසාන වශයෙන්, **අනපේක්ෂිත තත්වයක් ඇති වූ විට** වැදගත් කරුණු හෙළිදරව් කිරීමට සහ ප්‍රධානියාගෙන් සංශෝධිත උපදෙස් ලබා ගැනීමට ඇති නිහාල් ගේ යුතුකම උල්ලංඝනය කර ඇත. නියෝජ්‍යත්ව නීතිය යටතේ, නියෝජිතයෙකු අනවසර ඒකපාර්ශ්වික ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට වඩා අදාල අවස්ථාවන් හිදී සැලකියයුතු සිද්ධිමය හෝ කරුණුමය වෙනසක් ඇති වූ විට **උපදෙස් ලබා ගැනීම සඳහා ප්‍රධානියා සමඟ සන්නිවේදනය කිරීමට නීත්‍යානුකූලව බැඳී සිටී.**

මෙම යුතුකම ***ස්ප්‍රින්ගර් එදිරිව ග්‍රේට් වෙස්ටර්න් රේල්වේ*** හි නිරූපණය කර ඇති අතර, එහිදී ආනයනික තක්කාලි භාණ්ඩ තොගයක් හිමිකරුගේ පරිශ්‍රයට ප්‍රවාහනය කිරීම සඳහා **දුම්රිය සමාගමක් පත් කරන ලදී,** නමුත් ප්‍රමාද වී පැමිණි නිසා සහ තක්කාලි ඉක්මනින් විනාශ වෙමින් පැවති නිසා, දුම්රිය සමාගම හිමිකරු සමඟ සන්නිවේදනය **නොකර අඩු මිලකට ඒවා විකුණා දැමීය**; දුම්රිය සමාගම හිමිකරු රැඳී සිටි ස්ථානය දැන සිටි නිසා, ඔවුන්ගේ හොඳම ක්‍රියාමාර්ගය **හිමිකරුගෙන් උපදෙස් ලබා ගැනීම බවත්, එසේ කිරීමට අපොහොසත් වීමෙන් හිමිකරුට අලාභය සඳහා වන්දි ගෙවීමට ඔවුන් වගකිව යුතු බවත්** අධිකරණය තීරණය කළේය.

මෙම අවස්ථාවේදී, අනුමත නොකළ සැපයුම්කරුවෙකු විසින් වට්ටම් සහිත ගනුදෙනුවක් පිරිනමන විට, නව සැපයුම්කරුගේ දීමනාව පිළිබඳව රංජිත්ට දැනුම් දීමට සහ අත්සන් කිරීමට පෙර ඔහුගේ ප්‍රකාශිත කැමැත්ත හෝ සංශෝධිත අධිකාරිය ලබා ගැනීමට නිහාල් බැඳී සිටියේය; රංජිත්ට දැනුම්

SRI LANKA

දීමකින් තොරව හෝ ගනුදෙනුවේ වැදගත් කරුණු හෙළි නොකර ගිවිසුමට එළඹීමෙන් නිහාල් තම නියෝජිතයෙකු වශයෙන් ප්‍රධානියාට ඇති භාරකාර යුතුකම **(Fiduciary Duty)** දැඩි ලෙස උල්ලංඝනය කර ඇත.

(ලකුණු 06)

(b)

- **හානි සඳහා ක්‍රියාමාර්ග (අලාභය සඳහා වන්දි):** රංජිත්ට නිහාල්ට එරෙහිව නියෝජ්‍යාත්ව නීතිය යටතේ (කෙපල් එදිරිව වීලර්) ගිවිසුම් කඩ කිරීම සහ නොසැලකිලිමත්කම සම්බන්ධයෙන් නඩු පැවරිය හැකිය. මෙය රංජිත්ට වන්දි අයකර ගැනීමට ඉඩ සලසයි:
- **අඩු ගුණාත්මක අමතර කොටස් මිලදී ගැනීමෙන් ඇති වූ සෘජු මූල්‍ය පාඩු.**
- **ඔහුගේ ව්‍යාපාර කීර්ති නාමයට සිදු වූ හානිය නිසා ඇතිවන ප්‍රතිවිපාක හානි.**
- **වේතනය/ කොමිස් මුදල ගෙවීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේ අයිතිය**: රාජකාරිය බරපතල ලෙස උල්ලංඝනය කරන හෝ නොසැලකිලිමත් ලෙස ක්‍රියා කරන නියෝජිතයෙකුට වේතනය ඉල්ලා සිටීමේ අයිතිය අහිමි වේ. නිහාල්ගේ සේවාවන් සඳහා එකඟ වූ ඕනෑම කොමිස් මුදලක්, ගාස්තුවක් හෝ ගෙවීමක් අත්හිටුවීමට හෝ අයකර ගැනීමට රංජිත්ට නීත්‍යානුකූල අයිතිය ඇත.
- **නිහාල්ගෙන් වන්දි ඉල්ලා සිටීමේ අයිතිය/ වන්දි ලබා ගැනීමේ අයිතිය**: අනුමත නොකළ සැපයුම්කරුවෙකු සමඟ ගිවිසුම්ගත වීමෙන් නිහාල් ඔහුගේ ප්‍රකාශිත සැබෑ අධිකාරිය ඉක්මවා ගිය නිසා, එම අනවසර ගිවිසුමෙන් පැන නගින ඕනෑම මූල්‍ය වගකීම් හෝ පාඩු සඳහා ප්‍රධානියාට වන්දි ගෙවීමට නිහාල් පෞද්ගලිකව වගකිව යුතුය.
- **නියෝජිත සේවයෙන් පහ කිරීමට/ නියෝජ්‍යත්වය අවසන් කිරීමට ඇති අයිතිය**: මූලික විශ්වාසය හා යුතුකම කඩ කිරීමේ පදනම මත නිහාල් සමඟ ඇති නියෝජිත සම්බන්ධතාවය වහාම අවසන් කළ හැකිය.

(ලකුණු 04)

(ලකුණු 10)

(මුළු ලකුණු 25)

C කොටසෙහි අවසානය

Notice:

These answers compiled and issued by the Education and Training Division of AAT Sri Lanka constitute part and parcel of study material for AAT students.
These should be understood as Suggested Answers to question set at AAT Examinations and should not be construed as the "Only" answers, or, for that matter even as "Model Answers". The fundamental objective of this publication is to add completeness to its series of study texts, designs especially for the benefit of those students who are engaged in self-studies. These are intended to assist them with the exploration of the relevant subject matter and further enhance their understanding as well as stay relevant in the art of answering questions at examination level.

© 2021 by the Association of Accounting Technicians of Sri Lanka (AAT Sri Lanka). All rights reserved. No part of this document may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise without prior written permission of the Association of Accounting Technicians of Sri Lanka (AAT Sri Lanka)